

Opgave 1 Vroegopstap

Bij deze opgave horen de teksten 1 en 2.

Inleiding

Vroegopstap is een initiatief van twee moeders uit Friesland. Zij maken zich zorgen over het drankgebruik van de jeugd. Door het sluitingstijdstip van cafés te vervroegen, hoopt het duo dat het drankgebruik zal verminderen, evenals het aantal verkeersongelukken. Ook vergroot een vroeger sluitingstijdstip de sociale controle en biedt het ouders meer gelegenheid hun kinderen te brengen en te halen (tekst 1).

De moeders organiseerden een burgerinitiatief (tekst 2), een nieuwe vorm van inspraak. Hoewel het burgerinitiatief Vroegopstap door de Tweede Kamer niet geldig werd verklaard, overweegt het CDA het voorstel over te nemen.

Lees tekst 1.

De actie heeft nog niet gezorgd voor het gewenste resultaat: het concreet vervroegen van de openingstijden en het eerder sluiten van cafés en discotheken. In het barrièremodel wordt het proces beschreven of en hoe een maatschappelijke eis leidt tot het gewenste resultaat. De eerste barrière is door de actiegroep met succes genomen. Bij het nemen van deze barrière heeft een aantal actoren een rol gespeeld.

- 3p 1
- Wat houdt deze eerste barrière in?
  - Noem twee groepen actoren die hierbij een rol speelden. Verwijs per groep actoren naar de betreffende regels in tekst 1.

De actiegroep wil “niet verbonden zijn aan een politieke partij” (regels 41-43). Stel: een politieke partij stelt zich achter het idee van de initiatiefnemers van de actiegroep, roept burgers op het initiatief te ondertekenen en stelt het vervroegen van de openings- en sluitingstijden in de Tweede Kamer aan de orde.

Een van de functies van politieke partijen in het besluitvormingsproces is de communicatiefunctie.

- 2p 2
- Noem twee **andere** functies die deze politieke partij dan vervult in het politieke besluitvormingsproces over de openings- en sluitingstijden.

Lees tekst 2.

Met dit burgerinitiatief Vroegopstap proberen de moeders een oplossing te vinden voor hun probleem.

- 2p 3
- Wat maakt een maatschappelijk probleem tot een politiek probleem? Noem daarvoor een reden en verwijs daarbij naar tekst 2.

- De initiatiefnemers voeren een aantal zaken aan die van algemeen belang geacht worden en waarvoor de overheid verantwoordelijkheid draagt.
- 2p **4** Welke twee hoofdtaken van de overheid zijn in tekst 2 te herkennen? Licht je antwoord toe met verwijzing naar tekst 2.

- Een burgerinitiatief is een mogelijkheid om een onderwerp op de agenda van de Tweede Kamer te krijgen. In de Grondwet staat al een aantal grondrechten geformuleerd die het de burger mogelijk maakt om zelf deel te nemen aan het politieke proces.
- 2p **5** Noem twee grondrechten die deelname aan politiek mogelijk maken..

- Het burgerinitiatief is volgens de journalist Otten ingesteld "om de teleurgestelde burger een stem te geven". (NRC-Next, 28 maart 2008) Teleurgesteld zijn in politiek kan een reden zijn om je niet meer met politiek te willen bemoeien. Er zijn ook andere redenen waarom mensen niet geïnteresseerd zijn in politiek.
- 2p **6** Noem twee andere redenen waarom mensen mogelijk niet willen deelnemen aan politiek.

- De petitie van het burgerinitiatief Vroegopstap is ingediend bij de Tweede Kamer. Een burgerinitiatief kan zich ook op provinciaal of gemeentelijk niveau afspelen.
- 2p **7** Welk politiek orgaan op provinciaal niveau en welk politiek orgaan op gemeentelijk niveau is te vergelijken met de Tweede Kamer?

- De verzoekschriftencommissie van de Tweede Kamer heeft het verzoekschrift van Vroegopstap afgewezen, omdat de 120.000 handtekeningen niet schriftelijk maar digitaal verzameld zijn. Toch blijkt het doek nog niet gevallen te zijn voor de eis van vervroegde openings- en sluitingstijden. Het CDA overweegt om het plan van de moeders over te nemen en in te dienen als wetsvoorstel. Dan praat de Kamer er alsnog over. Veel kans van slagen lijkt dat echter niet te hebben. Het parlement heeft een aantal rechten.
- 1p **8** Van welk formeel recht van de Tweede Kamer overweegt de CDA-fractie in de Tweede Kamer gebruik te maken?

Opgave 1 Vroegopstap

tekst 1

Moeders willen disco eerder open

**Kinderen moeten vroeger op de avond uitgaan en eerder thuiskomen.
Een actie daarvoor van twee moeders krijgt veel steun.**

(...) In discotheek De Kruisweg in het Groningse Marum wordt het pas na middernacht gezellig. Als haar zestienjarige dochter wil uitgaan, brengt
5 Hannie Gorter uit Siegerswoude haar met de auto, meestal rond twaalf uur. Daarna rijdt Gorter naar huis om te slapen. Om drie uur gaat haar wekker en rijdt ze naar de discotheek
10 om haar dochter op te halen.

Een jaar geleden besloot Gorter (42) dat het anders zou moeten. Kinderen moeten eerder uitgaan, en thuis-
komen. Dat is veiliger en gezonder.
15 Nu doden ze de tijd tot middernacht door 'in te drinken', in keten of bij ouders thuis.

Twee buurvrouwen in actie

Hannie Gorter wist niet goed hoe ze
20 het moest aanpakken, maar ze wilde 'iets' op touw zetten. Daarom schreef ze haar bezwaren op een A4'tje en

gaf dat aan haar bureu. Sindsdien trekt ze samen op met haar buur-
25 vrouw Myriam Loonen (48, vier kinderen in de uitgaansleeftijd). Ze stuurden brieven naar lokale media. Ze vroegen aandacht voor het onderwerp op raadsvergaderingen.
30 Een buurman maakte een website waarop sympathisanten met hun digitale handtekening steun kunnen betuigen. Inmiddels hebben 110.000 mensen dat gedaan.
35 Er kwam meer steun. Het Friese CDA-Kamerlid Joop Atsma introduceerde hen in Den Haag. Vorige week plaatste Frits Bolkestein (VVD-politicus) zijn handtekening – en hij
40 wil wel in het comité van aanbeveling zitten. "Maar we willen niet verbonden zijn aan een politieke partij of er een christelijk kaartje aan hangen", zegt Loonen. (...)

naar: NRC Handelsblad, 2 februari 2008

tekst 2

Burgerinitiatief Vroegopstap

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Ter attentie van de Commissie van de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Onderwerp: indiening burgerinitiatief Vroegopstap, (...)

Siegerswoude, 18 maart 2008

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Met deze brief en de bijbehorende bijlagen dienen we een burgerinitiatief Vroegopstap in. Het actiecomité Vroegopstap heeft nu een jaar terug het initiatief genomen door aandacht te vragen voor het vroeger op stap gaan. Daaraan gekoppeld zit het vervroegen van de sluitingstijden van de horecabedrijven. Er is een website in de lucht gebracht (...) en op deze website is de petitie te vinden van Vroegopstap.

(...) Inmiddels hebben 120.000 burgers aangegeven de petitie te ondersteunen. De lijst met digitale handtekeningen is gelijktijdig met deze brief ingediend bij de Commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven. (...) De personen die dit burgerinitiatief ondersteunen hebben hiertoe het volgende verzoek aan u ondertekend:

Vroeg op stap, vroeg weer thuis!

Vroeg op Stap is een actiegroep die pleit voor vervroegde horecasluitingstijden van uiterlijk 02:00 uur. Vroeg op Stap wil dit bewerkstelligen door het verzamelen van digitale handtekeningen. Deze gegevens (behalve uw naam en woonplaats) zijn voor anderen niet te lezen en worden ook niet doorgespeeld aan derden.

De voordelen:

- we kunnen dan eerder naar de kroeg / disco en zijn weer eerder thuis
- het aantal uren dat we daar doorbrengen met vrienden wordt niet verkort
- de tijd van indrinken verkort of verdwijnt
- minder alcohol: minder overlast / minder ongelukke
- voor de ouders is het beter te doen om de jongeren te brengen en te halen
- 's avonds kun je nog gebruik maken van openbaar vervoer
- er is meer sociale controle van mensen die nog op zijn
- dag- en nachtritme wordt minder verstoord
- betere school-, werk-, en sportprestatie
- stappers die het nu te laat vinden krijgen dan ook de kans om uit te gaan
- komt de gezondheid ten goede op korte en langere termijn
- voorkomt veel stress en spanningen in de gezinnen

(...)

Namens de actiegroep Vroegopstap: Hannie Gorter en Myriam Loonen

(...) Ons voorstel behelst een zorgvuldige invoering van een landelijke norm van de sluitingstijden. Deze norm zal wat ons betreft op 02.00 uur worden bepaald. In het kader van een deurbeleid zou het zo moeten zijn, dat de jeugd tot 18 jaar na 23.00 uur niet meer kan worden toegelaten. De gemeenten zouden per verordening kunnen regelen dat in bepaalde nader aan te geven gevallen gedurende 6 keer per jaar kan worden afgeweken van de landelijke norm. Vergelijkbaar met de regeling van de Winkelsluitingstijden op de zondagen. Een soort beloningssysteem van goed toelatingsbeleid door de horecaondernemer.

(...) We zien uit naar de inhoudelijke behandeling.

Met vriendelijke groet,
Hannie Gorter en Myriam Loonen

Opgave 2 Vrouwen aan de top

Bij deze opgave horen de figuren 1a en 1b en de teksten 3 en 4.

Inleiding

Aan de top van het bedrijfsleven zijn maar weinig vrouwen te vinden (figuur 1a). De Wet bestuur en toezicht bepaalt dat de raden van commissarissen en raden van bestuur¹⁾ in 2016 voor 30 procent uit vrouwen moeten bestaan (tekst 3). Lukt dit niet, dan wil onderwijsminister Bussemaker (PvdA) die ook emancipatie in haar portefeuille heeft, overgaan tot de invoering van een quotum: een verplicht percentage vrouwen in de top van het bedrijfsleven.

Minister Bussemaker hoopt de doelstelling van de Wet bestuur en toezicht zonder quotum te bereiken. Ze lanceerde daarom in december 2014 samen met werkgeversorganisatie VNO-NCW een databank voor topvrouwen. De Tweede Kamer riep haar echter in april 2015 middels een motie op hiermee te stoppen (tekst 4).

noot 1 De Raad van Bestuur is het hoogste leidinggevende orgaan van een bedrijf. De Raad van Commissarissen houdt toezicht op de Raad van Bestuur. Samen vormen deze twee organen de top van een bedrijf.

Bekijk figuur 1a en figuur 1b.

Bij het analyseren van een maatschappelijk vraagstuk kun je vanuit verschillende invalshoeken/benaderingswijzen vragen stellen.

- 2p 9 – Formuleer op basis van figuur 1a of 1b een onderzoeksvraag vanuit de vergelijkende invalshoek die betrekking heeft op het vraagstuk dat er weinig vrouwen in de top van het bedrijfsleven te vinden zijn.
- Geef vervolgens op basis van figuur 1a of 1b een antwoord op deze vraag.

Lees tekst 3.

Het proces van politieke besluitvorming kan beschreven worden met behulp van het systeemmodel. In dit model worden vier fasen onderscheiden.

- 2p 10 Welke fase van het proces van politieke besluitvorming met betrekking tot de Wet bestuur en toezicht is te herkennen in tekst 3? Geef een passend citaat bij deze fase (maximaal twee zinnen).

Ook op Europees niveau houdt men zich bezig met het politieke vraagstuk van het geringe aantal vrouwen in de top van het bedrijfsleven.

Bij de totstandkoming van een Europese richtlijn zoals beschreven in het krantenartikel in het onderstaande kader, spelen drie politieke organen van de Europese Unie (EU) een rol.

- 3p 11 Geef aan welke organen ingevuld dienen te worden in het krantenartikel in het onderstaande kader bij de cijfers 1, 2 en 3.

...(1)... stemt voor vrouwenquota

...(1)... heeft woensdag een voorstel van ...(2)... gesteund waarin wordt opgeroepen om voor 2020 ten minste 40% vrouwen in besturen van bedrijven te hebben.

Het lastigste deel komt echter nog wanneer het voorstel voor verdere discussie naar ...(3)... gaat. Verschillende lidstaten vinden namelijk dat Brussel zich niet met deze zaken moet bemoeien.

naar: Trouw, 21 november 2013

Samenwerking op internationaal niveau kan plaatsvinden op twee manieren: intergouvernementeel of supranationaal. Dit onderscheid zegt wat over de manier waarop besluiten worden genomen. In het geval van vrouwenquota is er sprake van intergouvernementele besluitvorming.

- 2p 12 Leg uit dat deze vorm van besluitvorming mogelijk tot gevolg heeft dat het voorstel voor een vrouwenquotum niet zal worden aangenomen. Betrek in je antwoord een kenmerk van deze vorm van besluitvorming en een gegeven uit het krantenartikel in het kader van vraag 11.

Lees tekst 4.

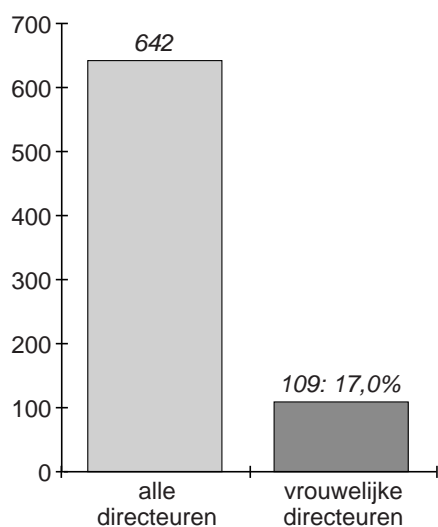
De PvdA en de VVD denken verschillend over de databank (lijst) van Bussemaker. Dit verschil in standpunt kan worden verklaard vanuit het feit dat beide partijen tot een andere politieke stroming behoren.

- 4p 13 a Geef op basis van een uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de VVD behoort een mogelijke verklaring voor het feit dat deze partij tegen de databank van Bussemaker is. Noem zowel de naam als het uitgangspunt van de stroming.
- b Geef op basis van een uitgangspunt van de politieke stroming waartoe de PvdA behoort een mogelijke verklaring voor het feit dat deze partij vóór de databank van Bussemaker is. Noem zowel de naam als het uitgangspunt van de stroming.

Opgave 2 Vrouwen aan de top

figuur 1a

Aandeel vrouwelijke directeuren in het Nederlandse bedrijfsleven op 1 augustus 2015

figuur 1b

Aandeel vrouwelijke directeuren in het Nederlandse bedrijfsleven in 2015 vergeleken met aandeel in 2013 en 2014

	2013		2014		2015	
	#	%	#	%	#	%
totaal aantal directeuren	609		619		642	
- waarvan vrouwen	83	13,6%	96	15,5%	109	17,0%

naar: Female Board, Index 2015

tekst 3**De Wet bestuur en toezicht**

Sinds 2013 moeten bedrijven in Nederland streven naar dertig procent vrouwen in de top (Wet bestuur en toezicht). Lukt dat niet, dan moeten ze uitleggen waarom niet. Maar ook met deze wet stijgt het percentage vrouwen in raden van bestuur en raden van commissarissen te langzaam.

10 Uit een onderzoek dat onlangs werd gepubliceerd blijkt dat bedrijven de wet als een lachertje beschouwen.

naar: Trouw, 27 november 2014

Slechts een enkel bedrijf voldoet aan de wettelijke eis en bedrijven leggen 15 maar heel zelden uit waarom het niet is gelukt dertig procent vrouwen in de top te krijgen. Bovendien zegt een derde van de bedrijven dat ze ook volgend jaar helemaal niet van plan zijn zich met de kwestie bezig te houden. 20

tekst 4**Kamer wil dat minister stopt met lijst van topvrouwen**

De Tweede Kamer wil dat minister Bussemaker van Onderwijs stopt met haar lijst van topvrouwen die geschikt zijn voor hoge bestuursfuncties in het bedrijfsleven. Een motie van de VVD 5 hiertoe kreeg vandaag voldoende steun.

De VVD wijst erop dat bedrijven, zoals wervingsbureaus, dit soort 10 dingen zelf al doen.

naar: de Volkskrant, 7 april 2015

Onderwijsminister Bussemaker, die ook emancipatie in haar pakket heeft, kwam onlangs samen met voorzitter Hans de Boer van werkgeversorganisatie VNO-NCW met het idee 15 om een lijst van topvrouwen op te stellen. Ze riepen commissarissen op om vrouwelijke kandidaten aan te melden voor hun lijst. Dat leverde 20 bijna driehonderd namen op. Doel van het project is om meer vrouwen in topposities te krijgen.

Opgave 3 Online etnische media

Bij deze opgave hoort tekst 5.

Inleiding

In 2014 deed Jaswina Elahi (Universiteit Tilburg) een onderzoek naar online etnische media, zoals websites Kaise.nl en Maroc.nl. Deze websites blijken van groot belang voor de identiteitsontwikkeling van Hindoestaanse en Marokkaanse jongeren (tekst 5).

Lees de regels 1 tot en met 19 van tekst 5.

Massamedia vervullen verschillende functies voor individuen, zoals de informatiefunctie en de amusementsfunctie.

- 4p 14 Welke andere functies van de media voor individuen vervullen de 'eigen' websites voor allochtone jongeren volgens tekst 5? Noem er twee en licht elke functie toe met behulp van een gegeven uit de regels 1 tot en met 19.

Lees de regels 20 tot en met 25 van tekst 5.

- 2p 15 Leg uit dat het gebrek aan aandacht van traditionele media voor onderwerpen die migranten aanspreken een gevolg kan zijn van de toenemende marktgerichtheid van de media. Begin je antwoord met een uitleg van het begrip marktgerichtheid.

Voldoende aandacht, ook voor etnische groepen, in de programmering van de publiek omroep sluit direct aan bij een van de uitgangspunten van het mediabeleid van de Nederlandse overheid.

- 1p 16 Bij welk uitgangspunt van het mediabeleid sluit dit streven direct aan?
- 2p 17 Leg uit waarom de overheid veel eisen kan stellen aan de programmering van de publieke omroep, maar slechts in beperkte mate aan de programmering van commerciële zenders.

Er bestaat verschil van mening over de vraag in hoeverre de overheid zich moet bemoeien met de media.

- 2p 18 Noem één argument **vóór** overheidsbemoeienis met de media en één argument **tegen** overheidsbemoeienis met de media.

Opgave 3 Online etnische media

---

tekst 5

Eigen websites onmisbaar voor allochtone jongeren

Voor Hindoestaanse en Marokkaanse jongeren blijken eigen websites als Kaise.nl en Maroc.nl van onschatbare waarde te zijn. De jongeren vinden in deze digitale omgeving veiligheid, geborgenheid en begrip. De websites bevatten cultuur- en religie specifieke informatie en jongeren zoeken er naar informatie over het geboorteland van hun ouders. Ook bieden de websites cultuurgebonden entertainment. Tot slot discussiëren de jongeren er met

elkaar over onderwerpen, waar thuis niet gemakkelijk over gesproken wordt.

Dit blijkt uit het onderzoek waarop Jaswina Elahi (1979) onlangs promoveerde aan de Tilburg University.

20 Traditionele mainstream media hebben nauwelijks aandacht meer voor zaken die migranten echt belangrijk vinden. Dat verklaart het relatieve succesvolle bestaan van 25 etnische online media.

naar: <http://www.persinnovatie.nl>

Opgave 4 Berichtgeving over jeugdcriminaliteit

Bij deze opgave horen tekst 6 en figuur 2 .

Inleiding

In 2014 verscheen er een onderzoek in opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) naar de berichtgeving over jeugdcriminaliteit. In tekst 6 worden enkele resultaten besproken.

Lees tekst 6.

In tekst 6 is sprake van de veiligheidsparadox.

- 2p 19 Geef een mogelijke verklaring voor het ontstaan van de veiligheidsparadox met behulp van een verwijzing naar de regels 1 tot en met 5 van tekst 6. Begin je antwoord met een omschrijving van het begrip veiligheidsparadox.

Tussen kranten bestaan er verschillen in de manier waarop ze over jeugdcriminaliteit berichten (figuur 2). Bij nieuwsselectie spelen verschillende criteria een rol, zoals 'actualiteit'.

- 2p 20 Noem twee andere selectiecriteria die te herkennen zijn in de regels 6 tot en met 31 van tekst 6 en geef bij elk criterium een passende verwijzing naar de tekst.

Bekijk figuur 2.

De hoeveelheid aandacht voor berichtgeving over strafrechtelijke incidenten verschilt per krant.

Op grond van de soort berichtgeving kunnen kranten worden ingedeeld in twee categorieën.

- 3p 21 Leg uit welke categorie krant op plek 1 hoort te staan en welke categorie krant op plek 2. Betrek in je antwoord:
- van beide categorieën een kenmerk;
  - voor beide categorieën een gegeven uit figuur 2 dat bij dit kenmerk aansluit.

Opgave 4 Berichtgeving over jeugdcriminaliteit

tekst 6

Samenvatting onderzoek Jeugdcriminaliteit & Media

Media vertonen een bias¹⁾ in de berichtgeving over jeugdcriminaliteit. Waar de jeugdcriminaliteit daalt met 44% in 2011 ten opzichte van 2007, 5 daalt de berichtgeving met 13%.

De bias die media vertonen ten aanzien van jeugdcriminaliteit valt te verklaren door hun selectie van het nieuws. Voor de journalistiek zijn 10 gebeurtenissen rond jeugdcriminaliteit nieuwswaardig, omdat een ervaring met jeugdcriminaliteit 'iedereen kan overkomen'. Daar komt bij dat een focus op vermogensmis- 15 drijven, zoals diefstal en straatroof,

dit nog eens versterken. Deze 'high impact crimes' zorgen ervoor dat de lezers zich sterk kunnen identificeren met de slachtoffers. Dit laatste is een 20 belangrijke nieuwswaarde. Daar komt bij dat een onderzoek waaruit blijkt dat jeugdcriminaliteit daalt minder snel nieuwswaardig is, omdat het niet past bij het gevoel van 25 onveiligheid dat er in de samenleving heerst. Bovendien is de werkelijkheid vaak zo genuanceerd dat deze niet kan worden weergegeven in een vereenvoudigde verhaalstructuur. Dit 30 kan wel met een politiebericht over een (gewelddadig) incident.

naar:

Nel Ruigrok, Sarah Gagstein, Wouter van Atteveldt, Anne-Marie Slotboom en Carina Jacobi (2014). Samenvatting Jeugdcriminaliteit & Media: Een onderzoek naar de berichtgeving over jeugdcriminaliteit in een veranderend medialandschap. Amsterdam: LJS Media Research, Taalstrategie, Vrije Universiteit Amsterdam. In opdracht van het WODC.

noot 1 bias:vooringenomenheid

figuur 2

Onderwerpen binnen thema jeugdcriminaliteit in kranten

Categorie krant	Strafrechtelijke incidenten			Beleid t.a.v. jeugdcriminaliteit		
	2007	2011	Verschuiving	2007	2011	Verschuiving
...(1)...	42%	34%	-8%	43%	50%	7%
...(2)...	67%	79%	12%	27%	22%	-5%

Toelichting:

In krantencategorie 1 vinden we in 2007 in 42% van de berichtgeving een vermelding van een strafrechtelijk incident. In 2011 is dit percentage gedaald naar 34%. Dit betekent een vermindering van 8%.

naar:

Nel Ruigrok, Sarah Gagstein, Wouter van Atteveldt, Anne-Marie Slotboom en Carina Jacobi (2014). Jeugdcriminaliteit & Media: Een onderzoek naar de berichtgeving over jeugdcriminaliteit in een veranderend medialandschap.

Opgave 5 De jongerenrechtbank

Bij deze opgave hoort tekst 7.

Inleiding

In het voorjaar van 2015 hebben drie Amsterdamse scholen als proef een zogenaamde jongerenrechtbank opgericht. Jongeren die zich voor het eerst schuldig maken aan een licht vergrijp met impact op de omgeving, krijgen de kans zich te verantwoorden tegenover juryleden¹⁾ van hun eigen leeftijd. Het gaat om feiten die de dader al bekend heeft, zodat de jury alleen over de strafmaat hoeft te oordelen (tekst 7).

noot 1 De leden van de jongerenrechtbank worden juryleden genoemd.

Lees de regels 1 tot en met 22 van tekst 7.

In de regels 13 tot en met 16 worden enkele voorbeelden gegeven van vragen die door de juryleden werden gesteld aan een meisje dat een mes mee naar school had genomen.

In het strafrecht wordt onderscheid gemaakt tussen daadstrafrecht en daderstrafrecht.

- 2p **22** Leg uit of de vragen passen bij daadstrafrecht of bij daderstrafrecht. Begin je antwoord met een beschrijving van het verschil tussen beide.

Lees de regels 23 tot en met 32 van tekst 7.

De jongerenrechtbank kan volgens Marcouch een waardevol alternatief zijn voor de traditionele aanpak (regels 30-32).

- 1p **23** Hoe worden veel vergrijpen die gepleegd worden door jongeren tussen de 12 en 18 jaar en die ernstig genoeg zijn om aan justitie voor te leggen, op dit moment afgedaan?

Lees de regels 33 tot en met 48 van tekst 7.

Een voorbeeld van een maatregel die door de jongerenrechtbank kan worden opgelegd, is het schrijven van een excuusbrief aan het slachtoffer. Stel dat deze straf wordt opgelegd aan een jongere die als dader betrokken was bij een vechtpartij waarbij het slachtoffer in de struiken is geduwd. Het slachtoffer heeft geen verwondingen opgelopen.

- 3p **24** Geef drie argumenten om de keuze voor deze straf te onderbouwen. Ieder argument moet gebaseerd zijn op een ander doel van straf en deze doelen moeten ook genoemd worden.

Lees de regels 49 tot en met 57 van tekst 7.

De kennis die de juryleden opdoen over het Nederlandse rechtssysteem, kan ertoe leiden dat mediaberichtgeving over dit onderwerp een andere invloed op hen heeft dan op jongeren die deze kennis missen.

Er bestaan verschillende theorieën over de invloed van de media.

- 3p **25** Leg uit welke theorie gebruikt kan worden om te verklaren dat mediaberichtgeving over het Nederlandse rechtssysteem een andere invloed heeft op juryleden dan op jongeren die niet in een jury hebben gezeten. Betrek in je antwoord een omschrijving van het begrip referentiekader.

Opgave 5 De jongerenrechtbank

tekst 7

Rechtbank voor en door jongeren

Als rechter Maria Leijten in 2011 voor het eerst een Amerikaanse jongerenrechtbank bijwoont, is ze aangenaam verrast. Het lijkt haar
5 een sympathiek concept, maar ze heeft ook twijfels. Zijn jongeren in staat zo'n verantwoordelijke taak op zich te nemen? De kennismaking met de praktijk overtuigt Leijten definitief.

10 "Het viel me op hoe goed de juryleden vragen stelden aan een meisje dat een mes mee naar school had genomen. 'Aan wie heb je dat verteld? Je broer, wat vond hij ervan?'
15 Hoe zou jij het zelf vinden als je kleine zusje zoiets deed?'
De vragen waren heel onderzoekend, niet beschuldigend. De jongeren vertelden dat ze getraind zijn op onder-
20 vragen zonder vooroordeel. Ik zei dat sommige rechters in Nederland daar nog wat van kunnen leren."

Terug in Nederland wil Leijten samen met kinderrechter Gaby Crince le
25 Roy de formule van de jongerenrechtbank ook hier een kans geven. Zo ontstaat de Stichting Jongerenrechtbanken Nederland. Die krijgt politieke steun van PvdA-Kamerlid
30 Ahmed Marcouch. "Het lijkt een

waardevol alternatief voor onze traditionele aanpak", stelt Marcouch.

Het initiatief is overgenomen door drie Amsterdamse middelbare scho-
35 len: zij starten nog dit jaar de werving voor een eigen jongerenrechtbank, die voorjaar 2015 gaat draaien. Deze rechtbank bestaat uit leerlingen die kleine vergrijpen van andere leerlin-
40 gen behandelen, zoals diefstal en vechtpartijen. De maatregelen van de rechtbank variëren van het schrijven van een excuusbrief tot het uitvoeren van een opdracht, zoals het oprui-
45 men van de buurt. Het doel van de maatregelen is het herstel van de goede verhoudingen op school en in de wijk.

"Meer persoonlijke groei en
50 maatschappelijk bewustzijn is ook een belangrijk doel," vertelt Marcouch. Daarnaast krijgen jongeren zicht op de werking van het Nederlandse rechtssysteem. "We gaan bij rechtbanken, advocatenkantoren en andere spelers langs", vertelt Leijten.

naar: www.rechtspraak.nl, december 2014

Opgave 6 Trouw een crimineel

Bij deze opgave hoort tekst 8.

Inleiding

Uit onderzoek van criminologe Mioara Zoutewelle blijkt dat een relatie en het vaderschap mannen minder crimineel maken. Relatietraining voor criminele jongeren lijkt haar dan ook een goed idee.

Lees de regels 1 tot en met 11 van tekst 8.

Er bestaan verschillende sociologische theorieën ter verklaring van crimineel gedrag, zoals de sociale-controletheorie.

- 2p 26 Noem een andere sociologische theorie waarmee het positieve effect verklaard kan worden van het hebben van een relatie en kinderen op criminaliteit. Licht je antwoord toe.

Lees de regels 12 tot en met 29 van tekst 8.

Zoutewelle gebruikte voor haar onderzoek zowel kwantitatieve als kwalitatieve onderzoeksgegevens.

- 2p 27 Geef van beide soorten onderzoeksgegevens een juist voorbeeld uit de regels 12 tot en met 29 van tekst 8.

Lees de regels 30 tot en met 39 van tekst 8.

- 2p 28 Geef twee verklaringen voor het feit dat criminaliteit vooral gepleegd wordt door mannen.

Lees de regels 40 tot en met 57 van tekst 8.

Zoutewelle stelt voor om de reclassering een soort relatietraining te laten geven aan criminele jongeren.

- 2p 29 – Bij welke hoofdtaak van de reclassering past deze activiteit?
– Noem een andere taak van de reclassering.

In de visies op de aanpak van criminaliteit zien we accentverschillen tussen politieke stromingen.

- 2p 30 Past de aanbeveling van Zoutewelle (regels 43-46) beter bij de standpunten van de PvdA of bij de standpunten van de VVD? Beargumenteer je antwoord door de visie van beide partijen op criminaliteitsbestrijding kort te beschrijven.

Opgave 6 Trouw een crimineel

tekst 8

Vrouwen, doe iets voor de samenleving: trouw een crimineel

“Een relatie en het vaderschap maken mannen minder crimineel”, zegt criminologe Mioara Zoutewelle.

De afgelopen vijf jaar bestudeerde ze het verband tussen intieme relaties en criminaliteit aan het Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving (NSCR). Uit haar onderzoek blijkt dat trouwen en kinderen een positieve uitwerking hebben op crimineel gedrag.

Voor haar onderzoek beschikte Zoutewelle over de gegevens van 540 mannen en vrouwen, geboren tussen 1969 en 1977, die als jongere in een justitiële jeugdinrichting hadden gezeten. Veel van de probleemjongeren gaan ook op latere leeftijd het slechte pad op. “Een unieke dataverzameling”, zegt de onderzoekster opgetogen. In persoonlijke behandeldossiers stond vermeld of zij uit een groot gezin kwamen, of hun ouders waren gescheiden, wat hun IQ was, of ze gedragsproblemen hadden. Door middel van interviews kreeg ze ook zicht op romantische relaties die niet bij de gemeente stonden geregistreerd.

30 Als criminele vrouwen al een man vinden, is de kans groot dat hij nog criminelere is dan zichzelf - wat weer een slechte invloed heeft op hun eigen gedrag. Op mannen heeft de combinatie huwelijk-vaderschap een sterk positief effect. Zij lopen dan ook minder kans om een criminele vrouw te trouwen: die zijn er simpelweg minder.

40 Woning, werk, wijf: in de eerste twee zaken valt makkelijker te voorzien dan in de laatste, erkent Zoutewelle. “Toch zou een instantie als de reclassering criminele jongeren kunnen helpen met hun relationele vaardigheden. Dat de effecten van zo’n soort relatietraining mogelijk pas later zichtbaar zijn, maakt haar aanbevelingen lastig te verkopen aan de politiek. Relaties worden gezien als je eigen probleem. Persoonlijk vind ik dat de overheid zich niet al te veel in de privésfeer moet mengen. Maar dit zijn kansarme mensen met een hoog risico op crimineel gedrag. Als we hen gelukkiger kunnen maken zijn we als samenleving ook beter af.”

naar: de Volkskrant, 8 maart 2015